

הרואה פרק תשיעי ברכות

ככל לעוצה. אילו היה נד ללוק היה הגיים רואה אותי ואילו היה החמור נוער או התרנגול קורא היה הגיים נל וטובה אותי: **והא קהנין דמוקא.** שמוקת: אוו לי מוילוי. אס אלך אחר ירי. ואס לא אלך אחריו או לי מילוי המיגעני צהסרוסי: זו פירושו. שני פירושוין בראו חמלה אחד מלפניו ואחד מאחריו ולחו לשנים ועשה מן האחד מוה: **אחור וקדם לרפני.** לשון זוכה דהיינו שני פרטופין: **וכר ונקבה בראס.** משמע מתחלת צריחם מרי הוו: היינו דעמיי וינן. שהיה לריך בנין: מאי וינן. והלא ככר נכנה: **כדי לקבל אס הפירוט.** שאס יהי קצר מלמעטה ורחב מלמעלה מהא התצוזה דוחפת את הכתלים מלמעלה ללחו וללחו שהמטא מביד עליה: **שוטפין.** משמעל למעטו וצויוגו: **ולמד' פירוף.** ומתחלתו היה מלך אחד זכר ונקבה **מלך אחר:** הי מייניו סגי צרישא. אחיו פרטוף היה מהלך למנס: **אפי' הו אספו.** גנאי הדכר: **נודמנה ו על הגשר.** שמת אש והוא לפניו: **יולקנה לרדיון.** עד שעצרו לפניה: **אחורי אספ נהיר.** אחורי אשת אש מנכבה צגדיה מפני המיס וזה מסתכל זה: **יד ליד לא יקנה רע.** אפילו כמשה רבינו שקבל מורה מימיו של הקב"ה לא יקנה רע וקרה בזהש משמעי: **עס אפרין.** לא שמש תלמודי חכמים שלל למד שמשו זו שטינו לא יהלך אס אחורי אשה וספילו לא אסמו: **ולמד' דקאמר רב נתמן.** שהלך אחריה ממש אס כן אפילו כי רב עס מיעוקת של ציט רבן נמי לא קרל: **ששפס שטנור ספוליוס.** דכיון שאינו נכנס נראה כמורק עלו ומנה ציט הכנסת: **ואי דרי מידי.** אין כלן גנאי דמוכחל מלמלא דהוי ללל נכנס מפני המשו: **ואי איכא פסחה אחרינא.** אין כלן צווי דמאן דחוי סכר צפמחל אחרינא ליעול: **יבוע.** לשון אפצטעות. **ול מסקא מסריס מעלה רמיחה ולצפצטעות: מנאס.** לשון חטא דריש ליה: **ליווס ועווס.** אה הלז עשה קו: **והלג מנין.** מה יש לו נעות אס שמע לענת הללוית אס לאו. ומנין שהללוית יעלות שנאמר מנין שלמלר (ישעיה' ו) ולצו יבין: **לשון מחסר.** הצורך להוליל מפוי: **וספ.** הס השפמים גומר ומוליל: שאומג

הכל למטובה: ואמר רב הונא אמר רב משום ר' מאיר לעולם יהיו דבריו של אדם מועטין לפני הקב"ה שנאמר **יאל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים** כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריו מועטים: **ודרשה רב נחמן** על בר הסדא מאי דכתיב **ווייצר ה' אלהים את האדם בשיני יודין** שני יצרים ברא הקב"ה אחד יצר טוב ואחד יצר רע מתקן לה רב נחמן בר יצחק אלא מעתה בהמה דלא כתיב **ווייצר ליה קא יצרא** והא קא חזינן דמוקא ונשאכא **ובעטא** אלא כדר"ש בן פוי דאמר **ר' שמעון בן פוי** אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי אי נמי כדר' ירמיה בן אלעזר דאמר ר' ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון שנאמר **אהור וקדם צרתני:** **ויבין ה' אלהים את הצלע** רב ושמואל חד אמר פ' פרצוף וחד אמר זנב בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב אהור וקדם צרתני אלא למאן דאמר זנב מאי דאמר פרצוף כדריב **אמי דאמר ר' אהרן** ואל אלעזר ואל אחמרה בראשית וקדם לפרוענות בשלמא אהור למעשה בראשית דלא אברי עד מעלי שבתא אלא וקדם לפרוענות פרוענות דמאי אילימא פ' פרוענות דנחש והתניא רבי אומר בגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן בגדולה מתחילין מן הגדול דכתיב **וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל אחמרה בניו** הגדולים קחו וגו' בקללה מתחילין מן הקטן בתחלה נתקלל נחש ואומר בני נתקללה חוה ולבסוף נתקלל אדם אלא פרוענות דמבוך דכתיב **ויומח את כל היקום אשר על פני האדמה** מאדם ועד בהמה ברישא אדם והדר בהמה בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב **ושני יודין** אלא למאן דאמר זנב מאי וייצר כדר"ש בן פוי דאמר ר' שמעון בן פוי אוי לי מיוצרי אוי לי מיצרי בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב **זכר ונקבה בראם** אלא למאן דאמר זנב מאי זכר ונקבה בראם כדר' אבהו דרבי אבהו רמי כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראת ב' ולבסוף לא נברא אלא אחד בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב **ויוסגרו בשר החתנה** אלא למאן דאמר זכר ונקבה בראם אלא יוסגרו בשר אהור וקדם צרתני חתנה אלא וייתימא רב זכר ונקבה בראם בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך בשלמא למ"ד זנב היינו דכתיב ויבין אלא למ"ד פרצוף מאי ויבין לכדר"ש בן מנסיא דדרש ר"ש בן מנסיא מאי דכתיב ויבין ה' את הצלע מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה לאדם הראשון שכן בכרתי היס קורין לקלעמא בנייתא דבר אהר ויבין אמר רב חסדא ואמרי רב ר' במחניהא תנא מלמד שבנאה הקב"ה לחוה כבניין אוצר מה אוצר זה קצר מלמעלה ורחב מלמטה כדי לקבל את הפירות אף אשה

מוסף רש"י

אוי לי מיוצרי. אם אפשר לרן ליה ואוי לי מיוצרי. שנתעני אס אפשר לרן וילני (שירי) מלפנים ומלאור לת לי זורט צרינו כמו (שמות ט) וללג הסקן פטני (שירי) ריבין חד אמר פרוצין. מילין לפני, שהיה זכר מלאן וקבץ מלאן (שם). וזב. היה לו ללסס הלססון ועלל ממנו ובלא תז חת (שם). מאי אחור וקדם צרתני. דמשתע צ' זרות (שם). מדבולה. מליה בעגלה. שלל לפוסמט (חמתי) חו. ריצרי בשיר יודין. דמשתע צ' זרות (שירי) ח. כי בגלם אלהים עשה את האדם. משמע חז (שם). שיקלעה. קלעה שיש גל בית רוחה מלמטה. גלל בית הכנסת עלה (שם). ששערי. עמקלל. רחוקו למטו וצמחה. צמח קמחה מוסד (שם). הדרכת. מוסד (שם). ר' ר' ר' התלמי מנד ליה. אפילו הוא כמו משפ שקל מורה מנד סקריה לנד (שם). עם אחין רוח. שקל מורה מנד סקריה דקנין לעול לא יתלל אס אפילו אחרי אשטו אלא מעתה גבי אלקנה. אלקנה גילה היה ממניס בלמ עולם ובלא אס האלהים יבוע. זה האלקה. ה מניס קמחל אס האלהים והוא אחד מוסד ולכלל למימד עם סלקן היה (שם). ולא אחורי אשה. אס אס בעולת גוליס. שמל ימך. אחריה וכתיב (מלכי) ח הדקס מכליה לבקר. ומחנין ע"ז (שירי) ולא אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין. שגלס סמרי. שעלמל סמריס וליט נכנס (שם) 16: מנשה כמנתי עמלו מחתה ציט הכנסת שמונה (שירי) ח. יביע. שסתיקון מחליט סמריס ונתון קול כסאס פיטע, כמו יביע אומר, קן שמשני (בתי) פה גומר. (כלל) (הקול) יולל מן התיקן (שבת) 17.

תורה אור השלם

1. אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריו מועטים
2. ווייצר ה' אלהים את האדם בשיני יודין
3. אחור וקדם צרתני
4. ויבין ה' את האדם את הצלע אשר לקח מן האדם
5. ויברך משה את אהרן ואליהם ויאמר אל אלעזר ואל אחמרה בניו הגדולים קחו וגו'
6. ויוסגרו בשר החתנה אלא וייתימא רב זכר ונקבה בראם בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב זכר ונקבה בראם
7. ויבין אלא למ"ד פרצוף מאי ויבין לכדר"ש בן מנסיא
8. שפק דם התקם באדם דמו יושקו בו בגלם אלהים עשה את האדם
9. ויפל י אלהים ברחוקים על האדם וישן וישן וישן אתה מוצלעתו וחסר בשר ותקתה בראשית כי אם
10. ד' קלי לא יקנה ר' ויב' יודין אחרים

רבינו הגנאל

גדול שושבינתו לקטן ואל (יא) רע. חו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא יקנה מדינה של גיהנם שנאמר **י ליד לא יקנה רע** וכן יקנה מדינה של גיהנם רבנן אמר ר' יוחנן הנהיג רבנן גמולא בשביתת רב נחמן בראשית חו רב נמי לא קרא שנאמר **ותקם רבקה ונערותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ולא לפני האיש** ארי ולא אחורי אשה ולא אחורי עכו"ם אחורי עכו"ם כ"ו ולא אחורי בהכ"נ בשעה שהצבור מתפללין ולא אמרן אלא דלא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא אבל רכיב חמרא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא מנח תפללין לית לן בה: **אמר רב יציר הרע דומה לזכוב ויושב בין שני מפתחי הלב שנא' יזכויו מות יבאיש יביע שמן רוקח ושמואל אמר כמין חמה הוא דומה שנאמר יזכור רובין ת"ר שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו למטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתברא דמטובה לימינו ורעה לשמאלו דכתיב **לכ חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו:** תנו רבנן **כליות יועצות לב מבין לשון מחתך פה גומר ושט מכניס ומוציא כל מיני מאכל קנה מוציא קול ריאה****

מכילי יא כא 11. וחק ויבין חתן אחרי אשתו ויבא אל האיש ויאמר לו הלאה האיש אשר ברת אל האשה ויאמר אבי: שופטים יג יא 12. ואמרם אם נדברתי חו וחי נפיק את אוזניך וחק ויבין אחרים 13. וחקם רבקה ונערותיה וירכבנה על הגמלים וילכנה אחרי האיש וישן וישן וישן העבר את רבקה ויבין: בראשית כי אם 14. וזכרתי ויבאיש פיטע שןו רוקח יקר מחמקה מכבוד סבלות מנעי 15. הלאה אם מיטיב שאת ואם לאו מיטיב לפחת וצאתי רבין ואנכי וישתקו ואתה תמשל בו: בראשית ד 16. כל כחם לימינו ולב כסיל לשמאלו: קהלת ה 17.

רבינו הגנאל

פירושי המבטא והבטא נוסח הדבחה והבטא לפורענות פורעי כמבול לא נמחה בתחלה אלא בני אדם שנבחר ירמיה כל אדם היקום אשר (שעה) וגו' שני פרצופין חו ונסדקו ותפארו ומנו בשבט במקום פרוצה היינו דכתיב יוסגרו בשר החתנה אלא וייתימא רב זכר ונקבה בראם בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך, כלומר מקום החתונה בממססה והוצרך בשר חי להסניגו. ויביאה אל האדם. מלמד ששעה הקב"ה שושבינת לאדם הראשון. מיכאן למדה תורה דבר ארץ שיעשה

צצה מלמעלה ורחבה מלמטה כדי לקבל את הולד ויביאה אל האדם אל אלעזר מלמד שנעשה הקב"ה שושבין לאדם הראשון מכאן למדה תורה דרך ארץ שיהווה גדול עם קטן בשושבינות ואל ירע לו ולמאן דאמר פרצוף הי מייניהו סגי צרישא אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא דנברא אב ברישא דתניא **לא יהלך אדם אחורי אשה בדרך ואפי' אשתו נודמנה לו על הגשר** ויכלנה לצדדיו וכל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא **ותנו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים** כמשה רבינו לא יקנה מדינה של גיהנם שנאמר **י ליד לא יקנה רע** וכן יקנה מדינה של גיהנם רבנן אמר ר' יוחנן הנהיג רבנן גמולא בשביתת רב נחמן בראשית חו רב נמי לא קרא שנאמר **ותקם רבקה ונערותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ולא לפני האיש** ארי ולא אחורי אשה ולא אחורי עכו"ם אחורי עכו"ם כ"ו ולא אחורי בהכ"נ בשעה שהצבור מתפללין ולא אמרן אלא דלא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא אבל רכיב חמרא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא מנח תפללין לית לן בה: **אמר רב יציר הרע דומה לזכוב ויושב בין שני מפתחי הלב שנא' יזכויו מות יבאיש יביע שמן רוקח ושמואל אמר כמין חמה הוא דומה שנאמר יזכור רובין ת"ר שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו למטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתברא דמטובה לימינו ורעה לשמאלו דכתיב **לכ חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו:** תנו רבנן **כליות יועצות לב מבין לשון מחתך פה גומר ושט מכניס ומוציא כל מיני מאכל קנה מוציא קול ריאה****

גדול שושבינתו לקטן ואל (יא) רע. חו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה סיני. עליו הכתוב אומר יד ליד לא יקנה רע. וכל יקנה מדינה של גיהנם. זה שאמר רב יציר הרע דומה לזכוב ושמואל אמר דומה לחישה שנאמר לפחת רובין. ודרש מן חטאת חישה. שנוא בעלמא. כלומר יצר הרע דבר קל הוא, המבקש לכפחו כופחו. שהרי לזכוב דומה שאין לו כל לרדות. וישאל כליתיו שלאדם יועצות אחת. שלימין יועצתו וטוב לשמאלא יועצתו רע. שנאמר לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. חו רבנן הלב חכם כליון יועצות. קנה מוציא קול. לשון מחתך. פה גומר.

